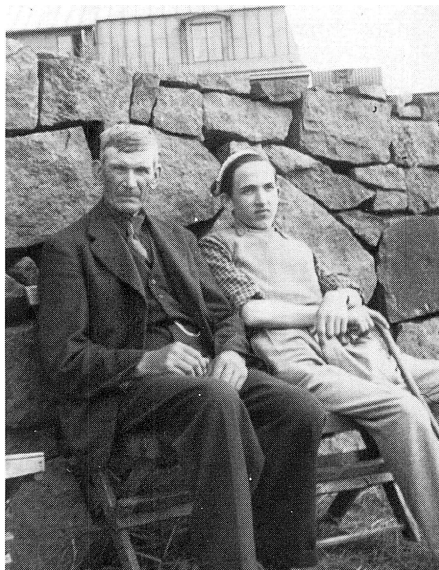

”TV-Per”

Dunder Per Albin Danielsson, i folkmun kallad ”TV-Per”, föddes i Utanmyra den 15 september 1927. Per blev då den yngste i en barnaskara av tio syskon. Mor Flint Anna var, som alla kvinnor på den tiden, hemma och tog hand om barnen. Fadern Dunder Per jobbade på järnvägen som träkarl i många år innan han flyttade hem för gott och började tillsammans med några av sönerna att bygga båtar.

Under 1930-talet var det många som drabbades av TBC. Per var en av dem. Han var bara 12 år gammal när sjukdomen upptäcktes. Första året tillbringade han på Högbo sanatorium i Falun. Under tiden på Högbo råkade Per ut för en olyckshändelse, vilket gjorde att han fick väldiga besvär med ryggen, några kotor hamnade ur läge och det blev en grogrund för TBC:n att utveckla sig. Per blev därför skickad till Apelviken, ett kustsanatorium i Halland. Hans vistelse där blev knappast kortvarig som på ett vanligt sjukhus, utan kom att omfatta flera år. Per tillbringade där en stor del av puberteten, kanhända viktiga år för en ung man, skolår, konfirmationstid och när man blir myndig etc.

*Fadern Dunder Per tillsammans med Per under ett av besöken på sanatoriet Apelviken sommaren 1944.
Foto: Henry Persson*

Livet på ett sådant sjukhus blev som ett spegelliv av det friska livet och även om det stora gemensamma, sjukdomen TBC, låg bakom allt, så utvecklades livet här som det vanliga livet; allt måste fungera på ett för alla anpassat sätt. Per vistades på kustsanatoriet från november 1940 till 1944, alltså i fyra år mitt under andra världskriget och mitt under den tid han själv utvecklades från barn till vuxen.

Det var flera strider som pågick på samma gång: kampen mot sjukdomen, pubertetsstriden och det väldiga världskriget, vars förändringar man följde med spänning och intresse. Per har berättat att man kunde höra hur minor kreverade utanför Subbebergets fyr, som låg nära kustsanatoriet.

Det kan inte ha varit lätt för en liten bondpojke från Sollerön att hamna i Halland och bli bestulen på sin rörelsefrihet. Tjugusju pojkar låg i samma sal. Här konfronterades han med människor från hela det avlånga Sverige. Där fanns bl.a. den tjocke Matsson från Asarum, den religiöse Andersson från Jönköping, ekenskisen Kjell och John från Ljusnan. Många gavs epitet som Gips-David, Madrass-Gunnar, Psalmskutan Albrektsson, Ängel-Elsa m.fl.

Visst fanns de tuffa tagen. Visst fanns hat och kärlek. Visst fanns sorg och glädje. Och skräck - en för alla gemensam grundskräck för sjukdomen. Men just i skräcken fanns grunden till gemenskap och kamratskap. Alla hade samma mål: att besegra sjukdomen och att uppnå friskhet. En vistelse "under samma dom" skapar tolerans, tålmod och ödmjukhet.

*Rodd var ett bra sätt att träna ryggen.
Per tar en roddtur på Siljans vågor i
familjens båt som byggts av fadern
Dunder Per.*

TBC:n var inte kräsen - den fanns i varje led och gipsningarna varierade beroende på lederna. För Pers del blev det gipsvagga i 3 år innan det var dags för operation. Därefter blev det gipskorsett med 5-6 cm vadd innanför. Nästa steg var att försöka ta sig upp i gåstolen, en skapelse med fyra hjul och en sittbräda. När han blev djärvare var det dags att försöka hålla i sig i sängarna som stod ganska tätt. Därefter blev det träning med kryckor och käpp. Per berättar, att första veckan i gipsvagga blev en mardröm. Han blev skinnflådd på ryggen och fick omläggning varje dag och tvättning med kall ryggsprit. Då ville han krypa genom madrassen.

Skolundervisningen bedrevs under enkla former och eleverna hade framför allt gott om tid. Läxorna måste och kunde få bli långa - det var egentligen bara bra - som terapi. Här lades grunden till Pers studieintresse. Han läste bland annat svenska och engelska. Lärare och personal försökte på alla sätt att aktivera de sängliggande pojkarna och flickorna. De fick tillverka plånböcker i läder och konstsilkedukar. Korsordslösning var också en stor aktivitet. Per blev också konfirmerad under denna tid han låg i sin gipsvagga.

Besök hemifrån fick Per två gånger om året, då fadern kunde utnyttja sina gratisbiljetter på järnvägen. Glädjen var stor vid dessa besök. Brev och kort från mamma Flint Anna var kärkomna avbrott i vardagen.

Vid sjutton års ålder var det dags att lämna Apelviken och stå på egna ben. Per hjälpte till i hemmet i Utanmyra under några år. Studieintresset han fått i Apelviken gjorde att han sökte till Fornby Folkhögskola i Borlänge, där han gick under åren 1951-52. Efter skolan och fram till 1958 var han föreståndare för Konsums filial i Utanmyra. Per jobbade sedan med kamerala tjänster på Mora Hotell. Intresset för

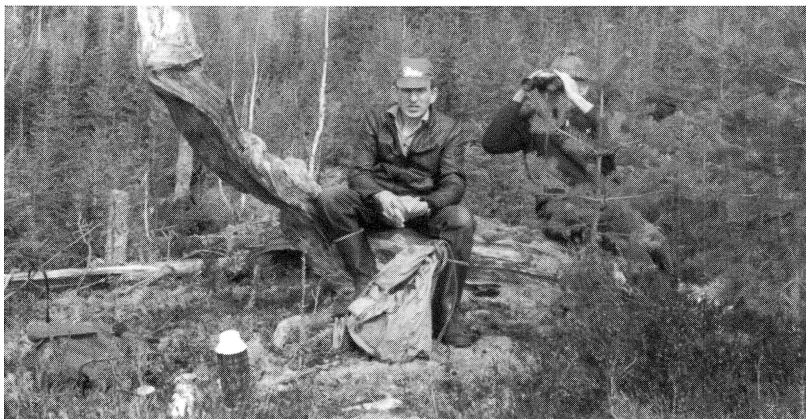

En skidtur var en bra träning. Här skidar Per på Siljans is tillsammans med brodern Axel.

elektronik fick han av brodern Axel. Det förde honom till en anställning vid Lärkas Radio AB i Mora, där han jobbade under många år.

Per ville även pröva lyckan som egen företagare. Han fick god kontakt och hjälp av Leksands Radio, där han hämtade TV- och radioapparater och reservdelar. Det var nu som han blev vida känd som ”TV-Per”, den ambulerande reparatören. Det var bara att ringa Per, så fixade han reparationer av både radio och televisionsapparat mot en billig penning och lite fika. Genom sina besök fick Per reda på många nyheter och man brukade säga, att det Per inte visste var det inte värt att veta.

Under åren i Apelviken fick patienterna se världen utanför i en spegelbild. Handspiegeln blev till hjälp att nå över räcket ute på ligghallen, dit sängarna skjutsades vid solskensdagar och vid storstädning. Genom spegeln kunde de se trädkronorna vaja, fåglars flykt och lek på himlen. Längtan ut till friheten var stor. I Apelviken grundades kanske Pers starka intresse för naturen, fåglar och fågelskådning. Han har ofta anlitats vid fågelskådarutflykter och var under lång tid medlem i Dalarnas Ornitologiska förening. Per var också en duktig tidningsreporter och skrev idrottsreportage både för Mora Tidning och Dalademokraten.

Stora intressen är natur och fåglar. Här en utflykt till Säxberget med Håll Albert och Ullas Arne.

Foto: Ullas Arne Andersson

Vänskapen och kamratskapet med sina ”olycksbröder” från Apelviken har fortsatt genom hela livet i form av besök, vykort och brev. Vistelsen på sanatoriet kom att prägla dem alla för hela livet. Numera lever ”TV-Per” Danielsson sitt liv på Stoltgården.

Eva Smeds-Danielsson